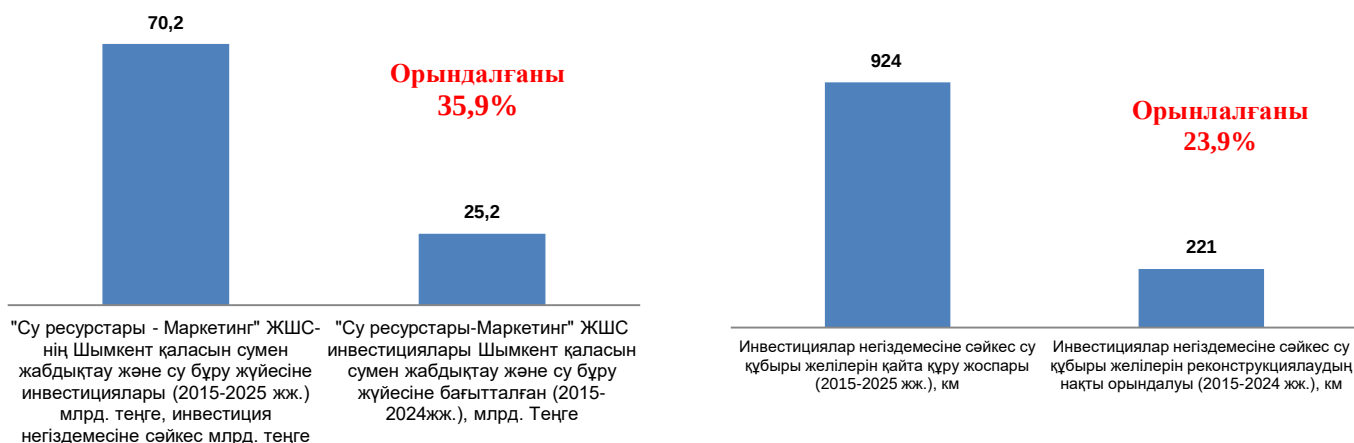

«Су ресурстары-Маркетинг» ЖШС-і кәсіпорынның қызметі (даму жоспарлары) және суды тарату желілері арқылы беру және сарқынды суларды бұру қызметтеріне тарифтердің ықтимал өзгерістері П Е Р С П Е К Т И В А Л А Р Ы

Шымкент қаласының қарқынды дамуына және жаңа тұрғын шағын аудандар мен әлеуметтік-тұрмыстық мақсаттағы нысандардың құрылысына байланысты қазіргі уақытта қаланы дамытудың бас жоспары бойынша ауыз сумен қамтамасыз ету және сарқынды суларды бұру мәселелерінде өткір қажеттілік туындады.

ҚР Үкіметінің қаулысымен 2011 жылы сумен жабдықтау және су бұру жүйелерін жаңғырту, салу және реконструкциялау жөніндегі 2011-2020 жылдарға арналған "Ақ-бұлақ" мемлекеттік бағдарламасы қабылданды. ҚР ҰЭМ тапсырысы бойынша 55 қала бойынша сумен жабдықтау және су бұру жүйелері бойынша техникалық сараптамалар жүргізілді. Олардың негізінде мемлекеттік сараптамадан өткен әрбір қала бойынша "инвестициялардың негіздемелері" әзірленіп, бекітілді. "Су ресурстары-Маркетинг" ЖШС-нің қолданыстағы сумен жабдықтау және су бұру жүйесін реконструкциялауға және жаңғыртуға арналған "Шымкент қаласының сумен жабдықтау және су бұру жүйелерінің 2025 жылға дейінгі инвестицияларының негіздемесімен" айқындалған жалпы сомасы жыл сайынғы қымбаттау коэффициентін ескере отырып, 70,2 млрд.теңгені құрайды. 2015 жылдан бастап шамамен 25,2 млрд. теңге игерілді немесе 35,9% - ға орындалды. 924 км қайта құру көзделді, іс жүзінде тек 221 км.су құбырлары мен су құбырлары желілері немесе 23,9% қайта жаңартылды.

Бұдан басқа, Мемлекет басшысының 07.11.2018 ж. Қауіпсіздік Кеңесі берген тапсырмасы негізінде "су ресурстары-Маркетинг" ЖШС су құбырлары (60% тозу деңгейі) мен кәріз желілерінің (77,08% тозу деңгейі) жоғары тозуына қарамастан, сумен жабдықтау және кәріз қызметтеріне тарифтерді төмендетті:

2019 жылғы 1 қаңтардан бастап бекітілген тарифтен 13,8% - ға және соның нәтижесінде кәсіпорынның жоспарлы табысы 2019 жылы 1191,7 млн. теңгеге қысқарды;

2020 жылғы 1 қаңтардан бастап бекітілген тарифтен 13,6% - ға төмендеді, соның нәтижесінде 2020 жылы кәсіпорынның жоспарлы кірісі 1 331,3 млн. теңгеге қысқарады деп күтілуде;

2021 жылғы 1 қаңтардан 1 шілдеге дейін тұрғындар және жылумен қамтамасыз етуші мекемелер санаты үшін тарифті пайдалану қайтадан кейінге қалдырылды, соның нәтижесінде 2021 жылы кәсіпорынның жоспарлы табысын 1330,8 млн. теңгеге қысқарту күтілуде.

Мемлекет басшысы Қ.К.Тоқаевтың төтенше жағдай жариялау туралы тапсырмасын орындау мақсатында мектептер, балабақшалар, ойын-сауық орталықтары, мейрамханалар жұмысын тоқтатты. Көптеген мекемелер қашықтан жұмыс істеу режиміне көшті. Бұл 2020 жылы 820,6 млн. теңге және 2021 жылы 1056,0 млн. теңге сомаға тарату желілері бойынша су беру және сарқынды суларды бұру қызметтерін пайдалану көлемінің төмендеуіне алып келді.

Жалпы, 2019-2021 жылдары сумен жабдықтау және кәріз қызметтеріне тарифтердің 27% - ға төмендеуі, сумен жабдықтау және кәріз желілерін қайта жаңартуға бағытталған инвестициялық бағдарламаның көзі 5,7 млрд. теңгеге, оның ішінде 3,8 млрд. теңге тарифті төмендету есебінен, қызметтер көлемін 1,9 млрд. теңгеге төмендету есебінен азайды.

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Табиғи монополияларды реттеу комитетінің Шымкент қаласы бойынша департаментінің 2023 жылғы 19 желтоқсандағы №111-НҚ бұйрығына сәйкес 2024 жылғы

1 шілдеден бастап 2024 жылғы 31 желтоқсанға дейін суды таратушы желілері арқылы беру және сарқынды суларды бұру қызметтерін көрсету бойынша 2024 жылғы 1 шілдеден бастап қолданысқа енгізіле отырып тарифтер бекітілді:

№	Атауы	2018	2019	2020	01.01.2021-30.06.2021	01.07.2021-30.06.2022	01.07.2022-31.12.2022	01.01.2023-30.06.2023	01.07.2023-31.12.2023	01.07.2024-31.12.2024
1	Суды таратушы желілер арқылы беру	87,47	78,72	78,72	78,72	85,02	86,37	86,27	86,27	76,07
	Төмендеді -, Рост +, %		-10,0	0,0	0,00	8,0	1,59	-0,12	0	-11,82
1	Сарқынды суларды бұру қызметтері	34,85	31,37	31,37	31,37	33,88	34,63	34,52	45,19	49,62
	Төмендеді -, Рост +, %		-10,0	0,0	0,0	8,0	2,21	-0,32	30,9	9,8

Кестеден көріп отырғанымыздай, 2010-2022 жылдар аралығында Шымкент қаласын қайта құру және дамыту банкінен мекеменің балансындағы сумен жабдықтау және су бұру жүйелерін салуға, реконструкциялауға және жаңғыртуға тартылған қаражаттың қайтарылуына және мекемеге кредиттік жүктеменің азаюына байланысты тариф мөлшері 2024 жылғы 1 шілдеден бастап 13%-ке төмендеумен бекітілді (2023 жылмен салыстырғанда) және бұл бастапқыда 2020 жылға бекітілген тариф мөлшерінен 29,6% - ға төмен.

Алайда, Президенттің 2022 жылғы 1 қыркүйектегі "инвестицияларға айырбастау тарифі" атты Қазақстан халқына Жолдауы, инновациялар үшін пәрменді ынталандырулар әзірлеу, тарифтік смета ішіндегі шығындардың бір бөлігін қайта бөлу және табыстың белгілі бір үлесін сақтау, сондай-ақ тозу көрсеткіштерін кемінде 15% төмендету" уәкілетті және құзыретті органның бірлескен бұйрықтарымен су беру қызметтеріне арналған инвестициялық бағдарлама бекітілді тарату желілері және сарқынды суларды бұру бойынша 2023-2026 жылдарға 9,4 млрд.теңге сомасында.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2024 жылғы 25 желтоқсандағы № 1102 Қаулысымен "энергетикалық және коммуналдық секторларды жаңғырту" ұлттық жобасы бекітілді.

Қазақстанның энергетикалық және коммуналдық секторларын жаңғырту жөніндегі ұлттық жобаны іске асыру жөніндегі жоғарыда көрсетілген тапсырмаларды іске асыру үшін инвестицияларға қажеттілік шамамен 13,5 триллион теңгені құрайды. ЕДБ, ұлттық даму қаржы институттары мен халықаралық қаржы ұйымдарының қаражатын тарту жоспарлануда. Жобаны іске асырудан күтілетін әлеуметтік әсер-апаттар деңгейін 20% - ға, энергетикалық және коммуналдық активтердің тозу деңгейін ел бойынша орташа есеппен 40% - ға дейін төмендету.

Шымкент үшін сумен жабдықтауды жақсартуға салынған инвестиция көлемі бес жылға 67,6 миллиард теңгені құрайды. Су құбыры желілері бойынша жоспар дайындалды-бес жыл ішінде біз 139 шақырым тозған су құбыры желілерін ауыстыруымыз керек. Сумен жабдықтау және су бұру жүйелерін автоматтандыруға 6,1 млрд.теңге. Кәріз жүйелерін жаңартуға бес жылға 24 миллиард теңге қарастырылған. Осы қаражат үшін біз 90 шақырым тозған кәріз коллекторлары мен су бұру желілерін қайта құруымыз керек. Жобаны іске асырған жағдайда тозу дәрежесі су құбыры бойынша 32,7% - ға дейін және кәріз бойынша 59,8% - ға дейін төмендетілетін болады, бұл ауыз судың үздіксіз берілуін және ағынды сулардың бұрылуын қамтамасыз етеді.

Тозған желілерді реконструкциялау жөніндегі жобаларды іске асыру тозу дәрежесі бойынша жобалардың басымдылығын және халықты сумен үздіксіз қамтамасыз ету қажеттілігін ескере отырып, іске асырылатын болады.

Тозған желілерді реконструкциялауды ұйымдастыру халықты реконструкциялау кезінде қолайсыздықтарды болдырмау және сумен үздіксіз қамтамасыз ету мақсатында құрылыс-монтаждау жұмыстарының озық технологияларын қолдана отырып жүзеге асырылатын болады.

Тарифке келетін болсақ, қазіргі уақытта Шымкент жеке тұлғалар үшін сумен жабдықтау және су бұру қызметтерінің құны бойынша республика бойынша 11-орында тұр. "Инвестициялардың орнына Тариф" бағдарламасында көзделген сараланған тарифті енгізе отырып, еліміздің барлық су арналары сумен жабдықтау және су бұру қызметтерінің құнын көтеруге мәжбүр болды. Халық құнды ресурсқа ұқыпты қарауы керек, оны өте мұқият жұмсауы керек

Табиғи монополиялар субъектілерінің инвестициялық бағдарламасын, тарифтік сметасын және тарифтерін қарау және бекіту тәртібі:

Инвестициялық бағдарлама мен тарифтер "табиғи монополиялар туралы" Қазақстан Республикасының Заңына және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің бұйрығымен бекітілген тарифтерді қалыптастыру қағидаларына, сондай-ақ басқа да заңдар мен қағидаларға сәйкес қаралады.

Инвестициялық бағдарламаны уәкілетті органның ведомствосы жергілікті атқарушы органмен (әкімдікпен) бірлесіп көрсетілетін реттеліп көрсетілетін қызметтердің сапасы мен сенімділігін арттыру мақсатында тұтынушылардың реттеліп көрсетілетін қызметтерге деген сұранысының технологиялық негізділігі мен

қанағаттандырылуы тұрғысынан қарайды.

Нәтижелері бойынша жобаны қабылдау немесе қабылдамау туралы бірлескен шешімдер қабылданады.

Жобаны қарау барысында уәкілетті органның ведомствосы тарифтік саясат жөніндегі кеңес жанындағы табиғи монополиялар саласындағы тарифтік реттеу мәселелері жөніндегі өңірлік комиссияның отырыстарын өткізеді.

Тариф пен тарифтік сметаның жобаларын уәкілетті органның ведомствосы мәслихат депутаттарын, жергілікті өзін-өзі басқару органдарының (әкімдіктің), мемлекеттік органдардың, бұқаралық ақпарат құралдарының, қоғамдық бірлестіктердің өкілдерін, тәуелсіз сарапшыларды, тұтынушыларды және өзге де мүдделі тұлғаларды шақыра отырып, жария тыңдауға шығарады.

"Су ресурстары-Маркетинг" ЖШС жергілікті өзін-өзі басқару органдары (әкімдік) өкілдерінің, қалалық мәслихаттар депутаттарының, партиялар мен қоғамдық ұйымдар өкілдерінің, көше және көппәтерлі үйлер жөніндегі комитеттер төрағаларының қатысуымен тарату желілері бойынша су беру және сарқынды суларды бұру жөніндегі қызметтер бойынша әр жылдың қорытындысы туралы тұтынушылар мен өзге де мүдделі тұлғалар алдында жылдық есеп жүргізеді. Есеп барысында тұтынушылардан қандай мақсаттарға және қандай мөлшерде қаражат жұмсалғаны егжей-тегжейлі, жан-жақты баяндалады және талқыланады.

Есептің қорытындысы бойынша жергілікті атқарушы орган әкімдік атына жыл сайын инвестициялық бағдарламаны орындаудың орындылығы туралы өз қорытындысын береді.

Компания бұқаралық ақпарат құралдары арқылы жұртшылықпен тығыз жұмыс істейді. "Медиа-жоспарға" сәйкес БАҚ-та компанияның жұмысы туралы мақалалар мерзімді түрде жарияланады. Хабар, Қазақстан, Отырар, Еуразия телеарналарында қаланың су құбыры-көріз шаруашылығының проблемалық мәселелері туралы бейнесюжеттер көрсетілді. Тоқсан сайын қоғамдық ұйымдардың, үй және көше комитеттері мен БАҚ өкілдерімен баспасөз турлары өткізіледі.

Бұдан басқа, бекітілген инвестициялық бағдарламаның орындалуына қоғамдық мониторинг және (немесе) техникалық сараптама жүргізу қорытындылары бойынша жыл сайын қорытынды жасалады.

Жыл сайын Еуропалық Қайта Құру және даму банкінің талаптарына сәйкес Қаржы-шаруашылық қызметке аудиторлық тексерулер жүргізеді.

01.02.2025 жылғы жағдай бойынша белгіленген тарифке сәйкес 149 теңге/м3 тарифімен Шымкент қаласы бойынша халық үшін сумен жабдықтау және су бұру қызметтерін ұсынуға серіктестік **11-орынды** алады (Астана қ. 174 теңге/м3 тарифімен 7-орынды алады, Алматы қ. тарифі Шымкент қ. ұқсас және деңгейінде), Шымкент қаласы бойынша халық үшін сумен жабдықтау қызметтері тарифі 94 теңге / м3 болған кезде серіктестік **7 орын** алады (ұқсас г. Астана 94 теңге / м3), Шымкент қаласы бойынша халық үшін су бұру қызметін ұсыну бойынша 54 теңге/м3 тарифімен Серіктестік 15 орынды алады (Алматы қаласына ұқсас 54 теңге/м3).

Бұл ретте сумен жабдықтау және су бұру жүйелерін жанарту және реконструкциялау үшін мемлекеттік бюджеттен жыл сайын Алматы қ.13 млрд. теңге және Астана қ. 9 млрд. теңге өтеусіз бөлінеді. Осыған қарамастан, Астана қ.тарифі Шымкент қаласына қарағанда қымбатырақ, ал Алматы қ. тарифі ұқсас және Шымкент қ. деңгейінде.

Өндірілген және ұсынылған сумен жабдықтау және су бұру қызметтерінің 1 м3 пайдалану шығындары минимумға дейін төмендетілді. Осы көрсеткіштер бойынша Шымкент қаласы **сумен жабдықтау бойынша 51 теңгені** (басқа қалалар бойынша шығындар 147 теңгеден 59 теңгеге дейін) **және су бұру бойынша 42 теңгені** (басқа қалалар бойынша шығындар 152 теңгеден 45 теңгеге дейін) Қазақстан Республикасының қалған қалалары арасында **16 орынды** алады.

"Су ресурстары - Маркетинг" ЖШС Шымкент қаласының 1,2 миллионнан астам тұрғынын сапалы ауыз сумен қамтамасыз ете отырып және сумен жабдықтау және су бұру инфрақұрылымын белсенді дамыта отырып, **Қазақстан Республикасындағы сумен жабдықтау және су бұру саласындағы үлгілі кәсіпорын** болып табылады.

2024-2026 жылдар кезеңінде тұтастай кәсіпорын бойынша тарифтердің динамикасы (ҚҚС-сыз)

№	Тұтынушылар топтары		01.01.2024 жылдан 30.06.2024 жылға дейін	01.07.2024 жылдан 30.09.2024 жылға дейін	рост %	01.10.2024 жылдан 30.06.2025 жылға дейін	рост %	01.07.2025 жылдан 30.06.2026 жылға дейін	рост %
1	2		3	4	5	6	7	8	9
Суды таратушы желілер арқылы беру қызметтері									
	Шымкент қаласы бойынша орташа		148,13	129,06	-12,87	168,88	30,85	188,13	11,40
1	1 топ	Тұрғындар және жылумен қамтамасыз етуші кәсіпорындар	86,25	76,07	-11,80	94,88	24,73	104,36	9,99
		жеке тұлғалар, 1 адамға айына 3 м³ дейін;				94,88	24,73	104,36	9,99

		жеке тұлғалар, 1 адамға айына 3 м ³ -тен 5 м ³ -ке дейін;				113,86	49,68	125,23	9,99
		1 адамға айына 5 м ³ -тен 10 м ³ -ке дейін жеке тұлғалар, ЖЭО				142,32	87,09	156,54	9,99
		жеке тұлғалар, айына 1 адамға 10 м ³ жоғары.				189,76	149,45	208,72	9,99
	2 топ	1,3 топқа кірмейтін өзге де тұтынушылар	407,38	360,33	-11,55	480,67	33,40	541,05	12,56
	3 топ	Мемлекеттік ұйымдар	582,24	484,99	-16,70	685,05	41,25	772,39	12,75
2	"Сайрам тазалық" ЖШС, "СҚЖКБ" МКК		20,236	17,588	-13,09	24,90	41,57	27,400	10,04
Саркынды суларды бұру қызметтері									
	Шымкент қаласы бойынша орташа		122,40	150,06	22,60	150,06	0,00	148,92	-0,76
1	1 топ	Тұрғындар және жылумен қамтамасыз етуші кәсіпорындар	45,19	54,55	20,71	54,55	0,00	54,15	-0,73
	2 топ	1,3 топқа кірмейтін өзге де тұтынушылар	273,08	337,02	23,41	337,02	0,00	334,42	-0,77
	3 топ	Мемлекеттік ұйымдар	370,89	456,42	23,06	456,42	0,00	452,91	-0,77
Барлығы									
	Шымкент қаласы бойынша орташа		270,53	279,12	3,18	318,94	14,27	337,05	5,68
1	1 топ	Тұрғындар және жылумен қамтамасыз етуші кәсіпорындар	131,44	130,62	-0,62	149,43	14,40	158,51	6,08
	2 топ	1,3 топқа кірмейтін өзге де тұтынушылар	680,46	697,35	2,48	817,69	17,26	875,47	7,07
	3 топ	Мемлекеттік ұйымдар	953,13	941,41	-1,23	1141,47	21,25	1225,30	7,34

2025-2029 жылдарға арналған ұзақ мерзімді жоспарлар

- 2025-2029 жылдары Президенттің "инвестицияларға айырбастау тарифі" Жолдауына сәйкес энергетикалық және коммуналдық секторларды жаңғыртудың Ұлттық жобасы шеңберінде 97,8 млрд.теңге көлемінде инвестициялар салу қажет.
- Нормативтік-техникалық шығындарды 17,36% - дан 15,26% - ға дейін төмендету%;
- Су құбырының тозу дәрежесін 32,7% - ға дейін және кәріздің тозу дәрежесін 59,8% - ға дейін төмендету;
- Smart Grid, Smart Metering және Smart Water технологияларын қолдана отырып, автоматтандыру мен цифрландырудың жоғары дәрежесін енгізу;
- Тазарту құрылыстарының қуатын тәулігіне 200 мың м³ дейін ұлғайтуды ескере отырып, қуаты тәулігіне 50 мың м³ болатын қосымша тазарту құрылыстарын пайдалануға беру;
- 2026 жылға қарай тап 5,0 млн.кВт генераторын пайдалана отырып, Биогаз және табиғи газ негізінде электр энергиясын өндіре отырып, КТЖ қажеттіліктері үшін электр энергиясын 95% - ға жеткізу. 2024 жылы өз өндірісін электр энергиясымен қамтамасыз ету қажеттіліктің 50% - % құрады;
- 157 км су құбыры желілерін және 110 км кәріз желілерін қайта жаңарту;
- Чат-бот жеделхаттары арқылы тұтынушыларға онлайн қызмет көрсетуге толық көшу;
- Электр энергиясын тұтынушыларға дейін өндіруге және тасымалдауға жұмсалатын электр энергиясының үлестік нормасын 0,055 кВт/м³ дейін төмендету.